

NIĞDELİ
AHMED NÂMÎ'NİN
**MANZÛM
ÜÇ ERBA'ÎN
TERCÜMESİ**

[İnceleme-Transkripsiyonlu Metin
Dil İçi Çeviri-Tıpkıbasım]

HAZIRLAYAN: AHMET SERDAR ERKAN

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 319
Edebiyat: 161

ISBN 978-625-6432-32-1
Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2023

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Hazırlayan: Ahmet Serdar Erkan

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Kitap Editörü: Halil Batur

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.
(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Niğdeli Ahmed Nâmî'nin Manzûm Üç Erba'în Tercümesi

(İnceleme-Transkripsiyonlu Metin-Dil İçi Çeviri-Tıpkıbasım)

Hazırlayan: Ahmet Serdar Erkan (Dr.); Editör: Halil Batur (Doç. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2023.

260 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 319) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-6432-32-1

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Kırk Hadis 4- Hz. Muhammed

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Kısaltmalar	10
Ön Söz	11
Giriş	17

BİRİNCİ BÖLÜM

KIRK HADİS VE TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ

1. Kırk Hadis	23
1.1. Farklı Yönleriyle “Kırk Hadis” Tasnifleri.....	26
1.2. Tarihsel Süreçte Kırk Hadisler.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

NIĞDELİ AHMED NÂMÎ'NİN HAYATI

1. Türk Edebiyatındaki Nâmî Mahlaslı Şairler.....	29
2. Niğdeli Ahmed Nâmî (öl. H 1084 - M 1673).....	41
2.1. Hayatı.....	41
2.2. Edebî Kişiliği.....	44
2.3. Eserleri.....	45
2.3.1. Farsça Dîvânçe.....	45
2.3.2. Türkçe Dîvân.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MANZÛM ÜÇ ERBA'İN TERCÜMESİ'NİN
İNCELENMESİ

1. Eserin Şekil Özellikleri.....	48
1.1. Eserde Kullanılan Nazım Şekilleri.....	48
1.1.1. Mesnevi.....	48
1.1.2. Kıt'a.....	49
1.1.3. Kıt'a-ı Kebire.....	50
1.2. Eserde Kullanılan Nazım Tekniği.....	50
1.2.1. Eserde Kullanılan Aruz Kalıpları ve Özellikleri.....	50
1.2.2. Eserdeki Şiirlerin Kafiye ve Redifleri.....	51
1.3. Eserin Dil ve Üslup Özellikleri.....	53
1.3.1. Eserdeki Edebî Sanatlar.....	55
1.4. Eserin Muhtevası.....	58
1.4.1. Eserin Yazılış Sebebi ve Bitiş Tarihi.....	58
1.4.2. Eserin Konu Haritası.....	60
1.4.3. Eserin Muhteva Özellikleri.....	64
1.4.3.1. Din ve Tasavvuf.....	64
1.4.3.1.1. Allah ve Hz. Peygamber.....	64
1.4.3.1.2. Hz. Âdem.....	66
1.4.3.1.3. Hz. İsa.....	66
1.4.3.1.4. Âl u Ashab, Çâr-yâr.....	67
1.4.3.1.5. Kur'ân-ı Kerîm.....	67
1.4.3.1.6. Ahiret (Ölüm, Rûz-ı Kıyâm, Rûz-ı Mahşer, Rûz-ı Cezâ, Kevser, Cennet, Cehennem, Dûzah).....	67
1.4.3.1.7. İslâm'ın Şartları (Savm - Oruç, Salat - Namaz).....	69
1.4.3.1.8. Diğer Dinî Unsurlar.....	70
1.4.3.1.8.1. Dua, Sabır, Hilm ve Hayâ.....	70
1.4.3.1.8.2. Kanaat ve Açgözlülük.....	72
1.4.3.1.8.3. Nefs.....	72
1.4.3.1.8.4. Şeytân, İblîs.....	73
1.4.3.1.8.5. Tevbe ve Pişmanlık.....	73

1.4.3.2. İnsan ve Toplum.....	74
2.4.3.2.1. Adil Olmak.....	74
2.4.3.2.2. Cimrilik.....	74
2.4.3.2.3. Cömertlik.....	75
2.4.3.2.4. Haset.....	75
2.4.3.2.5. İkiyüzlülük.....	75
2.4.3.2.6. Kibir.....	76
2.4.3.2.7. Merhametli Olmak.....	76
2.4.3.2.8. Selam Vermek.....	76
2.4.3.2.9. Yalan Söylemenin Kötülüğü.....	76
2.4.3.2.10. Şehirler (Mekke).....	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. Niğdeli Ahmed Nâmî'nin Manzûm Üç Erba'in Tercümesi (Transkripsiyonlu Metin - Dil İçi Çeviri).....	79
1.1. Nüshanın Tanıtımı.....	79
1.2. Transkripsiyonlu Metin Oluşturulurken İzlenen Yol.....	80
1.3. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Sistemi.....	82

NİĞDELİ AHMED NÂMÎ'NİN
MANZÛM ÜÇ ERBA'İN TERCÜMESİ

Transkripsiyonlu Metin Dil İçi Çeviri.....	83
Der-Tercüme-i Erba'in-i Evvel.....	99
[Der-Tercüme-i] Erba'in-i Şânî.....	139
[Der-Tercüme-i] Erba'in-i Şâliş.....	179
Târîh.....	219
Kaynakça.....	223
Dizin (Kişi, Yer ve Eser Dizini).....	229
Metnin Tıpkıbasımı.....	233

Ön Söz

“Ben size iki ağır emanet bırakıyorum. Birincisi Allah’ın kitabıdır ki onda hidayet ve nur vardır. Ona tutunup sarılan kimse hidayet üzere olur, ondan sapan ise dalalette kalır. Öyle ise Allah’ın kitabına sarılıp ona yapışın. Diğeri de sünnetimdir (ehl-i beytimdir).”¹

İslâmiyet iki esas üzerine inşa edilmiştir. Bunlar, Kur’ân-ı Kerîm ve Hz. Peygamber’in sünnetidir. Kur’ân; yüce Allah tarafından vahiy yoluyla Arapça olarak peyderpey peygamberimiz Hz. Muhammed’e indirilen, nesilden nesile bize tevatürle gelen, mushaflarda yazılı, Fâtiha suresi ile başlayıp Nâs suresi ile biten, okunması ile ibadet edilen ve sevap kazanılan, 323015 harf, 77439 kelime, 6236 ayet ve 114 sureden meydana gelen muciz bir kelimedir. Sünnet ise sözlükte “iyi ya da kötü tutulan yol, gidişat, davranış, hüküm, âdet ve kanun” gibi anlamlara gelip Hz. Peygamber’den sadır olan söz, fiil ve takrirlerle ona ait sıfatlara verilen genel isimdir. Bu manada sünnet, hadis-i nebevi ile eş anlamlı olarak kabul edilir (Karagöz vd., 2010:386, 606).

Kur’ân, insanlık için bir hidayet rehberidir. Bu rehberi hayatının her anında yaşayan Hz. Muhammed (sas), ümmeti için güzel bir

¹ Müsned, VII, 307, 330, 376; Buhârî, Hac, 132, Megâzi, 78; Müslim, Hac, 147; Ebû Dâvûd, Menâsik, 56, 61; Tirmizî, Tefsîri l-Kur’ân, 10; İbn Mâce, Menâsik, 76, 84; Vâkıdî, III, 1103, 1110-1111; İbn Hişâm, IV, 259-261; İbn Sa’d, II, 183-186; Câhiz, II, 31-33; Taberî, III, 150-152.

örnektir (Ahzab 33/21). Öyle ki güzel örneklerle dolu hayatıyla Hz. Peygamber sanki yaşayan bir Kur'an'dır.¹

Yaşamıyla ümmeti için bir rehber olan Hz. Peygamber'in her hâli, başta en yakınındaki ehl-i beyti, daha sonra ise sahabelerin dikkatli bakışlarıyla daima tarassut altında kalmış, böylece bu zatın her söz ve davranışı ümmetinin hafızlarında kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlar ilk zamanlarda, önce sahabeler, sonra tabiin dilinden şifahi ananeler sayesinde nesilden nesile ulaştırılmışsa da gün geçtikçe "sarıdan satıra" nakli bir zorunluluk olmuştur.

Ayrıca "Hulafa-yı Raşidin" devrinden itibaren ilim âlemi, Allah kelamından açık cevabını bulamadıkları, sıkıntı yaşadıkları meseleler için de hadis ve sünnete müracaat etmeyi kendilerine vazife telakki etmişlerdir. Çünkü âlimler; Kur'an'da mücmel, müteşabih veya müşkül gözükten ayetler, yalnızca onu tebliğ eden Resûl'ün sözleri ve fiilleri ile açıklanabileceğinden, böyle durumlarda yapacakları tevil ve yorumlarda evvela hadis kaynaklarına yönelmişlerdir (Karahan, 1954:4).

Hz. Peygamber'in hayatı nasıl âlimler için müşkül meselelerin çözümünde Kur'an'la birlikte bir başvuru kaynağı olmuşsa edipler için de birçok farklı esere ilham kaynağı olmuştur. Bu zatın doğumu "mevlid"lere, yaşam hikâyesi "siyer"lere, semaya yükselişi "miraciye"lere, güzel ahlakı da "hilye"lere (Bektaş, 2018:9) esas teşkil etmiştir. Bu eserlerin yanında âlim ve edipler, hadislerden 40 tanesini seçerek "kırk hadis" denilen hadis derlemelerini yazmışlardır. "Ümmetim için sünnetten kırk hadis ezberleyen kişinin kıyamet günü şefaathçisi ve şahidi olurum (Ahmed, V, 196; Nesâî, Kübrâ, VI, 236; İbni Adî, I, 330)." tarzında birçok hadis, bu sözlerde geçen müjdelelere mazhar olmak isteyen ulema ve şuara tarafından kırk hadis tercümelerinin yazılmasını netice vermiştir.

Başlangıçta basit derlemeler hâlinde H II. (M VIII.) yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan kırk hadislerin Arap edebiyatında ilk örneği Abdullah b. Mübârek'in "*el-Erba'ün Hadis*" adlı eseridir (Karahan, 2022:469). Osmanlı coğrafyasında ise kırk hadis tercümesi yazma

geleneğine XV. yüzyılda Kemal Ümmî'nin "*Kırk Armağan*"ıyla başlamıştır. Bununla beraber diğer yüzyıllarda da birçok ismin bu kervana katıldığı görülmektedir.

Nâmî de bu kervana, "*Manzûm Üç Erba'in*" adlı eseriyle katılmıştır. Manzûm tercümesinin sonlarında yer alan ve eserin bitiş yalını gösteren şiirden tespit ettiğimize göre bu eser, hicrî 1064 (M 1653-1654) yılında bitirilmiştir. Dolaysıyla Nâmî, XVII. yüzyıl şairlerindedir. Türk edebiyatında Nâmî mahlaslı 16 şair vardır ve bunlardan sadece ikisi XVII. yüzyıl şairleri içinde yer almaktadır. Bunlar, "Niğdeli Ahmed Nâmî" ile "Beyşehirli Ahmed Nâmî"dir. Ancak günümüzde bu isimlerden sadece Niğdeli Ahmed Nâmî'nin Divân'ına ulaşılabilmiştir. Diğer şair hakkında tezkirelerden edinilen sınırlı birkaç bilginin haricinde elimizde herhangi bir kayıt yoktur. Ayrıca kaynaklarda Beyşehirli Ahmed Nâmî'nin şiirlerine örnek olarak verilen şiirin Niğdeli Ahmed Nâmî'nin bir şiiri olduğu görülmüştür. Bu durum her iki ismin tek bir şair olma ihtimalini akla getirmektedir. Bu sebeple XVII. yüzyılda yaşadığı kesin olan Niğdeli Ahmed Nâmî'nin eserin kuvvetle muhtemel müellifi olduğunu düşünmekteyiz. Yine kırk hadis derlemesinin 2a sayfasında bulunan "Ahmed Efend[i] molla-[l]jukdan"¹ kaydı da Osmanlılarda medreselilere "molla" dendiği için (Algar, 2020:239) bizi Niğdeli Ahmed Nâmî'ye yönlendirmektedir. Bunun yanında Niğdeli Ahmed Nâmî'nin Divânı'ndaki bazı şiirlerin başlıklarında kullanılan Farsça ifadeler (Der-ta'rif-i...) benzer olarak

¹ Bu ifadede "efendi" kelimesinin sonundaki okutucu harf olan "ye" ile "molla-[l]jukdan" kelimesindeki isimden isim yapma eki olan "-luk" ekinin "lâm" harfleri yazılmamıştır. Biz bu kelimeleri, anlama uygun olarak tamamlayıp okuduk. Eğer bu eksik harfler olmaksızın ifade okunursa "Ahmed Efend mellâkdan" şeklinde bir ibare karşımıza çıkacaktır. "Mellâk", Arapça bir kelime olup "Çok yaltaklanan, sevgisi samimi olmayan kişi." anlamlarına gelmektedir (Sarı, 1982:1460). Kim tarafından yazıldığını tespit edemediğimiz bu ifadedeki hat ile 14a sayfasında tarih mısrasının hesaplanmasındaki hat birbirine benzemektedir. Ancak kendisi müderrislik ve kadılık yapmış, kadılık vazifesinden azledildikten sonra da Nakşî tekkesinde tasavvufi bir hayatı tercih etmiş biri için bu sıfatlar ne derece geçerli olabilir, tartışılır. Lakin bunu yazan kişi Ahmed Nâmî ile ilgili bir şey görmüş de mi bunu yazmıştır veya bir iftira mıdır bilemiyoruz. Çünkü bu konu hakkında eserde herhangi başka bir kayıt yer almamaktadır.

¹ Müslim, *Müsâfirîn*, 139; Nesâî, *Kıyâmü'l-leyl*, 2.

manzûm üç erba'ın tercümesindeki bazı şiirlerin başlıklarının da aynı biçimde oluşturulduğunu görmekteyiz. Bu durum da eseri telif eden kişi olarak Niğdeli şairi ön plana çıkarmaktadır.

Nâmi'nin telif ettiği manzûm üç kırk hadis tercümesinde toplam 130 hadis yer almaktadır.¹ Şair, bu eseri oluştururken öncelikle hadisin Arapça orijinal hâlini verip arkasından da kıta nazım şekliyle yazdığı açıklamasını eklemiştir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kırk hadis türü hakkında bilgiler verilip farklı yönlerden tasnifi ortaya konmuştur. Daha sonra da Türk edebiyatında bu türün ortaya çıkışı ve gelişim süreci ele alınmıştır.

İkinci bölümde ise edebiyatımızdaki Nâmi mahlaslı şairler tanıtılmış, XVII. yüzyılda yazıldığını tarih şiirinden anladığımız eserin muhtemel şairi olarak düşündüğümüz Niğdeli Ahmed Nâmi hakkında eldeki kaynaklar çerçevesinde bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölümde, çalışma konumuz olan “*Manzûm Üç Erba'ın*” adlı eserin şekil (nazım şekilleri ve aruz kalıpları, dil ve üslup özellikleri) ve muhteva yönleri ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde ise eserin eldeki tek nüshası olan Türk Tarih Kurumu Kütüphanesinde Y/0419-1 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüsha tanıtılmıştır. Devamında eserin transkripsiyonlu metni oluşturulurken dikkat edilen noktalar açıklanıp metne geçilmiştir.

Manzûm üç erba'ın tercümesinin bu kısmında öncelikle şairin derlediği hadisler Arap alfabesiyle aynen yazılmış altına da Latin alfabesiyle okunuşları eklenmiştir. Daha sonra bu hadislerin hadis kaynaklarında yer alan tercümeleri ve yer aldıkları kaynaklar da tahrir edilerek yazılmıştır. Devamında hadisin kıta nazım şekliyle² yapılan manzûm tercümesi önce transkribe edilmiş, daha sonra da bu hadis

¹ Aslında Nâmi, “manzûm üç kırk hadis tercümesi”nde toplam 120 hadisin manzûm açıklamasını yapmıştır. Ancak tercümelere geçmeden önce eserin başlangıç kısmında 6 hadisin de manzûm tercümesini yer almaktadır. Bununla beraber manzûm tercümesi yapılan 120 hadisten bazılarında (1/5, 2/2, 5 ve 17) aynı hadisin farklı iki şekline de yer verilmiştir. Sonuç olarak eserde toplam 130 hadisin manzûm tercümesi yapılmıştır.

² Sadece giriş kısmında 6 nolu hadis mesnevi nazım şekli ile açıklanmıştır.

tercümelerinin dil içi çevirileri yapılmıştır.¹ Bu üç kırk hadis derleminde yer alan hadislerin kaynakları, “*Câmiü's-Sağır; Kenzü'l-İrfân, Râmûzu'l-Ehâdis*” gibi hadis kitaplarının yanında “el-Bâhisü'l-Hadis” adlı çevirimiçi hadis tarama programında da taranmıştır. Ayrıca hadis kaynaklarında tespit edilemeyen sözler için de bu konu ile ilgili bazı internet sitelerinden yararlanılmıştır.²

Bu çalışmam esnasında bilgi ve tecrübelerine sık sık müracaat ettiğim değerli hocalarım Prof. Dr. Abdullah AYDIN ve Prof. Dr. Neslihan İlknur Koç Keskin'e, alanımda bana çok emeği geçen kıymetli hocam Prof. Dr. Orhan KURTOĞLU'na ve bu çalışmanın editörlüğünü üstlenen Doç. Dr. Halil BATUR'a, ayrıca bugüne kadar bize alanla ilgili her türlü katkıyı sunan, üzerimizde emekleri olan ve bizi yetiştiren tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak bu çalışmalarım süresince kendilerine fazlaca bir vakit ayıramadığım eşim ve çocuklarıma en samimi teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet Serdar ERKAN
Ankara, Eylül 2023

¹ Çalışmamızda, eserdeki manzûm hadis tercümelerinin yanında diğer şiirlerin de (Der-ta'rif-i Sultan-ı Güzîn, Der-ta'rif-i Sebeb-i Nazm...) dil içi çevirisi yapılmıştır.

² Bu siteler kaynakça kısmında gösterilmiştir.

**1. Niğdeli Ahmed Nâmî'nin Manzûm Üç Erba'în Tercümesi
(Transkripsiyonlu Metin - Dil İçi Çeviri)**

1.1. Nüshanın Tanıtımı

Niğdeli Ahmed Nâmî'nin "Manzûm Üç Erba'în Tercümesi" adlı eserinin tek nüshası Türk Tarih Kurumu Kütüphanesinde Y/0419-1 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Zahriye kısmında "Şeyh es-Seyyid Mehmed Tevfik" yazılı, mülkiyet kaydı olduğunu düşündüğümüz bir mühür vardır.

Eserin fiziksel özellikleri şu şekildedir: Kahverengi meşin ciltli, şemseli, zencirekli şirazelidir. 210x130 mm., 160x80 mm. ebatlarındadır. Eser 1b-14a varakları arasındadır. Eser hattı nestalik olup her sayfa 2 sütun şeklinde 17 satırdan oluşmaktadır. Eser siyah mürekkeple yazılmıştır ancak başlıklar ve hadisin orijinali kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Nüsha, transkripsiyonlu metinde "T" harfiyle isimlendirilmiştir.

Eserin başı ve sonu şu şekildedir:

Baş: 1b

قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم كل امر ذى بالن لم يبدأ بسم الله فهو ابتر صدق

من نطق

*Ḳāle'n-Nebiyyü şalla'llāhü te'alā 'aleyhi ve sellem: "Küllü em-
rin zî bâlin lem yebdi' bismi'llāhü fe-hüve ebter" şadağa men naḡağa*
Sonu: 14a

عزتک آرتیره اله ودود / حاصلی ایلهدون فدا وجود

[fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün]

'İzzetüñ artıra İlāh-ı Vedüd

Hāşılı eyledüñ fedā-yı vüçüd

1.2. Transkripsiyonlu Metin Oluşturulurken İzlenen Yol

Nâmi'nin "Manzûm Üç Erba'in Tercümesi" adlı eserinin transkripsiyonlu metni oluşturulurken aşağıdaki kaidelere dikkat edilmiştir:

1. Farsça kelimelerdeki vâv-ı ma'dûle normal satır hizasının üstünde “˘” işaretiyle gösterilmiştir.
2. Tarih şiirinde hesaba giren tarih mısrası, hesaplanması için eski yazı ile beytin altına yazılmıştır.
3. Transkripsiyon işareti olarak “” (hemze) için “ ˘ ”; ع (ayn) harfi için “ ˘ ”; Arapça ve Farsçadaki uzun ünlülerin okunuşunda “^” işareti kullanılmış olup uzun ünlü olarak kullanılan “ ا ” (elif), “ و ” (vâv) ve “ ی ” (ye) harfleri için sırasıyla “ ā, ū, î ” harfleri kullanılmıştır.
4. Arapça ve Farsça eklerin yazımında İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesinde (Ünver, 1993) belirtilen yazım kuralları dikkate alınmıştır.
5. Arapçada "Allah" lafzı muzafun ileyh ('Abdu'llāh gibi) olduğu zaman "lām"lar işaretle ayrılmamıştır.
6. Vezin gereği ünlünün ünlüye ulandığı ve bu iki ünlüden birinin düştüğü vaslı (ulamayı) gösterirken kelimelerin aralarına “ ˘ ” sembolü konulmuştur.
7. Özel adların ve diğer bazı kelimelerin yazımında TDK'nin "Türkçe İmla Kılavuzu"na uyulmuştur.

8. Türkçe kalın ünlü ile başlayan kelimelerde “d” sesi genellikle “ط” ile gösterilmektedir. Bunun fonetik bir değeri olmaması sebebiyle, bu ses “d” olarak tespit edilmiştir.
9. Metin tamiri yaptığımız yerlerde [] köşeli parantez işareti, vezin gereği ünlü türemesi olan yerlerde () parantez işareti kullanılmıştır.
10. Farsça isim ve sıfat tamlamalarında muzaf ve mevsuftan sonra kalınlık ve incelik uyumu göz önünde bulundurulmuştur. Örnek: siyâh-ı , nefs-i , hevâ-yı , bâde-i gibi.
11. "Manzûm Üç Erba'in Tercümesi"nde her hadisin kıta nazım şekliyle manzûm çevirisi yapılmıştır. Manzûm tercümesi yapılan her hadisin dil içi çevirisi de şiirin hemen altına tarafımızdan yapılmıştır.
12. Derlemedeki 130 hadis hakkında herhangi bir ravi veya kaynak belirtilmemiş, müellif tarafından eserde yazılmamıştır. Bu sebeple hadislerin tercümesi ve dil içi çevirisi yapıldıktan sonra, ilgili hadis kaynaklarından hadisler taranarak tespit edilen kaynak veya kaynaklar, köşeli parantez içinde gösterilmiştir.
13. İnceleme kısmında örneklerin yanında gösterilen sayılardan ilki kırk hadis tercümesinin numarası, ikincisi ise bu tercümedeki şiirin numarasıdır. Yani 1/20 diye kodlanan numarayla "1. kırk hadis tercümesinin 20 nolu şiiri" kastedilmektedir.

1.3. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Sistemi

“Manzûm Üç Erba'în Tercümesi”nin metni oluşturulurken aşağıdaki transkripsiyon harf sistemi¹ kullanılmıştır.

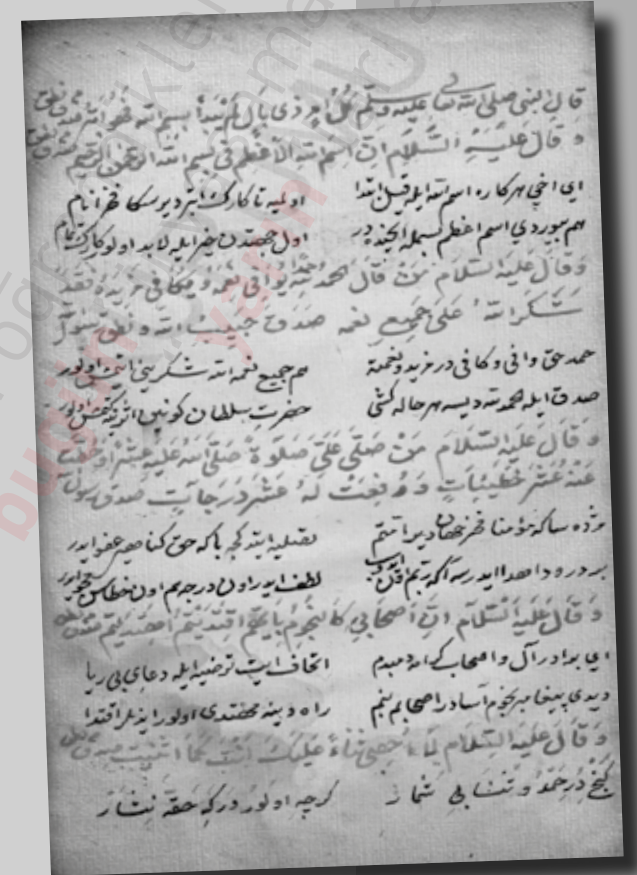
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ			
Harf	Karşılığı	Harf	Karşılığı
		ص	Ṣ - ṣ / Ž - ž
ا	A - a	ط	Ṭ - ṭ
ب	B - b	ظ	Z - z
ت	T - t	ع	
ث	Ṣ - ṣ	غ	Ġ - ġ
ج	C - c	ف	F - f
چ	Ç - ç	ق	K - k
ح	H - h	ك	K - k
خ	H - h	ک	G - g
د	D - d	ڭ	ñ
ذ	Z - z	ل	L - l
ر	R - r	م	M - m
ز	Z - z	ن	N - n
ژ	J - j	و	V - v
س	S - s	ه	H - h
ش	Ş - ş	ی	Y - y
ص	Ş - ş	ء	

Tablo 3 Metinde kullanılan transkripsiyon harf sistemi

¹ Transkripsiyonda yazı karakteri olarak “Times Turkish Transcription” fontu kullanılmıştır.

NIĞDELİ AHMED NÂMÎ'NİN MANZÛM ÜÇ ERBA'İN TERCÜMESİ

Transkripsiyonlu Metin
Dil İçi Çeviri

[Birinci Hadîs]

قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم كل امر ذى بالن لم يبدأ بسم الله فهو ابتر صدق

من نطق

Ḳāle'n-Nebıyyü şalla'llāhü te'alā 'aleyhi ve sellem: **"Ḳüllü em-rin zı bālin lem yebdi' bismi'llāhü fe-hüve ebter"** şadaқа men naṭaқа¹

Nebî (Hz. Muhammed) sas buyurdu: "Besmeleyle başlamayan her iş sonuçsuz kalır." (Bu sözü) söyleyen doğru söyledi. [Müttekî, nr. 2491; Menavî²]

¹ T1b

² Hadiste cümle "ebter" değil "aḳta'u" şeklinde bitmektedir.

[İkinci Hadîs]

وقال عليه السلام ان اسم الله الاعظم في بسم الله الرحمن الرحيم صدق من نطق

Ve kâle ‘aleyhi’s-selâm: “**İnne isme’llâhi’l-a‘zam fi bismi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm**” şadağa men naṭağa

(Hz. Muhammed) aleyi’s-selâm buyurdu: “**Muhakkak bismi’llahi’r-rahmani’r-rahim içinde ism-i azam vardır.**”¹ (Bu sözü) söyleyen doğru söyledi. [Tirmizî, *Da‘avât*, 64; İbni Mâce, *Du‘â*, 9; Dârimî, *Fedâ’ilü’l-Kur‘ân*, 14-15]

[fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Ey aḥî her kâra bismi’llâh ile kııl ibtidâ
Olmaya tâ kârûñ ebter dir saña faḥr-i enâm
Hem buyurdu ism-i a‘zam besmele içindedür
Ol cihetden ḥayr ile lâ-büd olur kârûñ tamâm

“Ey kardeş! Her işine bismillah ile başla zira yaratılmışların övüncü (Hz. Muhammed sas) sana ‘(Böyle yap) ta işin ebter olmasın.’ buyurur. Hem ism-i azamın da besmele içinde olduğunu haber verir. Bu sebeple (besmeleyle başlarsan işine) şüphesiz (o) işin hayırla neticelenir.”

¹ Bu hadise benzere olarak “Bismillah, Allah’ın isimlerinden bir isimdir. O, İsm-i Azam’dır. İsm-i Azam’la O’nun arasındaki yakınlık gözün beyazı ile siyahı arasındaki yakınlık gibidir (Hâkim, Beyhakî).” şeklinde bir hadis daha vardır.

[Üçüncü Hadîs]

وقال عليه السلام من قال الحمد لله يوا في نعمه يكا في مزیده فقد شكرالله على جميع

نعمه صدق حبيب الله ونطق رسول الله

Ve kâle ‘aleyhi’s-selâm: “**Men kâle elhamdüli’llâh yuvâ fi ni‘amehu yükâ fi mezîdehu fekad şekera’llâhu ‘alâ cemi‘i ni‘amehu**” şadağa Ḥabîbu’llâh ve naṭağa Resûlu’llâh

(Hz. Muhammed) aleyi’s-selâm buyurdu: “**Her kim ‘Nimeti ve bolluğu için Allah’a hamdolsun!’ derse Allah’a, verdiği bütün nimetler için şükretmiş olur.**” Allah’ın sevgili kulu doğru söyledi ve Allah’ın Resûlü doğru konuştu. [İbnü’l-Kayyim, *İddetü’l-Sâbirîn*, 1/218]

[fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Ḥamd-i Ḥaḥ vâfi vü kâfidür mezîd-i ni‘mete
Hem cemi‘-i ni‘metu’llâh şükrüni itmiş olur
Şıdḳ ile elḥamdüli’llâh¹ dise her ḥâle kişi
Ḥazret-i sultân-ı kevneyn işrine gitmiş olur

“Nimetin artması için Hakk’a hamd etmek yeterlidir. (İnsan böylece) Allah’ın nimetlerinin tamamına şükretmiş olur. Ayrıca bir kişi samimiyetle ‘Allah’a hamd olsun’ dese iki âlem sultanının (Hz. Muhammed’in sas) izinden gitmiş olur.”

¹ Hamd Allah’a mahsustur. (Yılmaz, 2013:201)

[Dördüncü Hadis]

قال عليه السلام من صلى على صلوة صلى الله عليه عشر خطي عنه عشر خطيئات
رفعت له درجات عشر صدق رسول الله

Ve kâle ‘aleyhi’s-selâm: “**Men şallî ‘aleyye şalâten şalla’l-
lâhu ‘aleyhi ‘aşrun ve huţî’a ‘anhu ‘aşare haţî’iaten ve rufî‘at lehü
derecâtin ‘aşare**” şadağa Resûlu’llâh

(Hz. Muhammed) aleyi’s-selâm buyurdu: “**Kim bana (bir kere)
salat okursa Allah da ona on salat okur ve on günahını affeder, mer-
tebesini (on derece) yükseltir.**” Allah’ın Resûlü doğru söyledi. [Nesâî,
Sehv, 55]

[fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün]

Müjde saña mü‘minâ fâhr-i cihân dir ümmetüm
Taşliyet itdikçe baña Hâk günâhı ‘afv ider
Bir dürüd ihdâ iderse aña Rabb’üm on edüp
Luţf ider on derece hem on haţâsın maḥv ider

“Ey mümin, sana müjde! Cihanın övüncü (Hz. Muhammed sas)
‘Ümmetim bana salavat getirdikçe Hak (onların) günahını affeder.
Bir dua hediye etse Rabbim onu on edip lütfuyla (o kişiye) on
derece vererek on hatasını da yok eder.’ buyurmuştur.”

Kaynakça

- ABDULKADİROĞLU, A., (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü’l -Âsâr-ı Li-Zeyli
Zubdeti’l – Eş’âr*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yay.
- AÇIKGÖZ, N., (2017). *Riyâzî Muhammed Efendi, Tezkiretü’ş-Şu‘arâ*,
PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 12 Ağustos 2023 tari-
hinde [https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkire-
tus-suara.html](https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkire-
tus-suara.html) adresinden alındı.
- AHMED ZİYAÜDDİN GÜMÜŞHANEVÎ, (2013). *Râmûzü’l-Ehâdis
(7101 Hadis)*, (haz. Arif PAMUK, Naim ERDOĞAN), İstanbul: Pa-
muk Yayıncılık.
- AKKUŞ, M., (2008). *Hatîbî, Tezkire-i Şu‘arâ-yı Bağdâd*. İstanbul: Mar-
mara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay.
- AKSOYAK, İ., H., (2020). “*Nâmi, Molla Abdullah Efendi*”, 12 Ağustos
2023 tarihinde Türk Edebiyatı isimler Sözlüğü: [https://teis.yesevi.edu.
tr/madde-detay/nami-molla-abdullah-efendi](https://teis.yesevi.edu.
tr/madde-detay/nami-molla-abdullah-efendi) adresinden alındı.
- ALGAR, H., (2020). “Molla”, TDV İslâm Ansiklopedisi, 15 Mart 2023 18
mart 2023 tarihinde DİB İslâm Ansiklopedisi: [https://İslâmansiklopedisi.
org.tr/molla](https://İslâmansiklopedisi.
org.tr/molla) adresinden alındı.
- ALTUN, K., (1997). *Tezkire-İ Mucib İnceleme - Tenkitli Metin - Dizin –
Sözlük*, Ankara: AKM Yayını.
- ALTUNER (ÜZER), N., (1989). *Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Me-
tin- İndeks)*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,
İstanbul.

- ALTUNTAŞ, H., ŞAHİN, M., (2009). *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Ankara: DİB Yay.
- BAYRAK, M., (2005). *Alevi- Bektaşî Edebiyatında Ermeni Âşıkları (Aşug-lar)*, Ankara: Öz-Ge Yay.
- BEKTAŞ, E., (2018). *Nâbî Şerh-i Çihil Hadis-i Nebî (Kırk Hadis tercü-mesi)*, Şanlıurfa: ŞURKAV Yay.
- CANIM, R., (2020). *Divan Edebiyatında Türler*, Ankara: Grafiker Yay.
- ÇAPRAZ, E., (2020). “Nâmî, Agop”, 12 Ağustos 2023 tarihinde Türk Ede-biyatı isimler Sözlüğü: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nami-agop> adresinden alındı.
- ÇAPRAZ, E., (2008). *Fahri Bilge Defterleri Işığında Kayseri ve Yöresi Halk Şairleri*, Kayseri: Laçın Yay.
- DİKİCİ, R., (2012). *Ahterî ve Manzûm Kırk Hadis Tercümesi*, İstanbul: Ravza Yay.
- DİLÇİN, C., (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.
- DİLÇİN, C., (1995). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: TDK Yay.
- DONUĞ, S., (2017). *Hada'iku'l-Haka'ik Fî Tekmileti Ş-Şaka'ik, Nev'izade Atayı'nın Şaka'ik Zeyli*, İstanbul: TYEKB Yay.
- DONUĞ, S., (2022). “18. Yüzyılda Yazılmış Bir Nasihatnâme: Kefevîzâde Mehmed Âdil'in Nesâ'ih-i Cündiyye'si”, *Littera Turca, Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 8/4, 886-924.
- ELHAC MEHMED ESAD EFENDİ, (1996). *Kenzü'l-İrfan Bin bir Hadis-i Şerif*, İstanbul: Çelik Yayınevi.
- ERDOĞRU, M., A., (1992). “Beyşehir”, TDV İslâm Ansiklopedisi: 14 Ağustos 2023 tarihinde, <https://İslâmansiklopedisi.org.tr/beysehir> adresinden alındı.
- GÖKÇE, M., A., (2021). *Fetihnâme-i Nâmî Der-Hakk-ı Gürcistân, 1663 Gürcistan Seferi*, İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- HORATA, O., (2003). “Lâle Devri'nde Bir Safevî Elçisi: Murtaza Kulu Han (Nâmî) ve Ona Yazılan Nazireler”. *Journal of Turkish Studies* 27 (II): 253-259.
- İBRAHİM EL-HAZİMÎ, (2004). *7 Hadis İmamınun İttifak Ettikleri Hadis-ler*, (Ter. Hanifi AKIN), İstanbul: Karınca Yay.
- İMAM GAZALÎ, (1993). *İhyâ-i Ulûmi'd-Dîn C I, II, III, IV*, (çev. Ali Arslan), İstanbul: Arslan Yay.

- İMAM SUYÛTÎ, (2013, 2014). *el-Câmiu's-Sağîr C I, II, III*, (Ter. Seyit AVCI), Konya: Serhat Kitapevi.
- İNCE, A., (2018). *Mîrzâ-Zâde Mehmed Sâlim Efendi Tezkireti Ş-Şu'arâ (İnceleme - Metin)* PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 12 Ağustos 2023 tarihinde <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39rapdf.pdf?0> adresinden alındı.
- İPEKTEN, H., İSEN, M., TOPARLI, R., OKÇU, N., KARABEY, T., (1988). *Tezkirelere Göre Dîvân Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara: Turizm ve Kültür Bakanlığı Yay.
- İPEKTEN, H., KUT, G., İSEN, M., Ayan, H. ve KARABEY T., (2017). PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 12 Ağustos 2023 tarihinde https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=30596614ED57BEB866D257DC714614C86234556F1C40D3F1A021BDF5F040BB86 adresinden alındı.
- KANDEMİR, M., Y., (2022). “Kırk Hadis”, 15 Mart 2023 tarihinde DİB İslâm Ansiklopedisi: <https://İslâmansiklopedisi.org.tr/kirk-hadis#1> adresinden alındı.
- KARAGÖZ, İ., KARAMAN, F., PAÇACI, İ., CANBULAT, M., GELİŞGEN, A. ve URAL, İ., (2010). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, Ankara: DİB Yay.
- KARAHAN, A., (1954). *İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis Toplama, Tercüme ve Şerhleri*, İstanbul: İbrahim Horoz Basımevi.
- KARAHAN, A., (2022). “Kırk Hadis”, 18 Mart 2023 tarihinde DİB İslâm Ansiklopedisi: <https://İslâmansiklopedisi.org.tr/kirk-hadis#2-turk-edebiyati> adresinden alındı.
- KAYABAŞI, B., (1997). *Kafzade Fa'izi'nin Zübdetü'l-Eş'ârî*, (Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- KESİK, B., (2014). “Nâmî Murtaza Kulu Han”, 12 Ağustos 2023 tarihinde Türk Edebiyatı isimler Sözlüğü: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-arif-nami> adresinden alındı.
- KILIÇ, F., (2010). *Âşık Çelebi, Meşâ'irü Ş-Şu'arâ, İnceleme- Metin*, İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay.
- KONEVÎ, S., (1983). *Tasavvufî Yorumlarıyla Kırk Hadis*, (Ter. Harun ÜNAL), İstanbul: Vahdet Yayınevi.

- KONUK, A., A., (2006). *Mevlana Celaleddin-i Rumi Mesnevî-i Şerif Şerhi C2*, İstanbul: Kitapevi.
- KORKMAZ, Z., (2007). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yay.
- KOZ, M., S., (1994). “Nâmî”. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. C 6. İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Vakfı Ortak Yay. 45.
- KUTLUK, İ., (1997). *Beyânî Mustafa bin Carullah, Tezkiretü's-Şu'arâ*, Ankara: TTK Yay.
- KUTLUK, İ., (2014). **Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şu'arâ, C I-II**, (Eleştirmeli Baskı), Ankara: TTK Yay.
- KÜÇÜK, S., (1992). “19. Yüzyıl Fırat Havzası Divan Şairleri”. *Fırat Havzası Folklor ve Etnografya Sempozyumu (24-27 Ekim 1985)*. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- LEVEND, A., S., (1956). *Gazavât-nâmeler ve Mihaloğlu Ali Bey'in Gazavât-nâmesi*, Ankara: TTK Yay.
- MEHMED SÜREYYA, (1998). *Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye C I, II, III, IV-i, IV-u*, İstanbul: Sebil Yayınevi.
- MERMER, A., (1991). *Mezâkî hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nun Tenkidli Metni*, Ankara: AKM Yay.
- NÜREDDİN el-HEYSEMÎ, (2015). *Mecma'u'z-zevâ'id ve Menbau'l-fevâ'id C I-20*, (haz. Hüseyin YILDIZ, Hasan YILDIZ, Zekeriya YILDIZ), İstanbul: Ocak Yay.
- OĞRAŞ, R., (2018). *Esad Mehmed Efendi, Bâğçe-i Safâ-Endûz*, PDF: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 12 Ağustos 2023 tarihinde <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-212024/esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduz.html> adresinden alındı.
- ONUR, N., (2013). *Harputlu Divan Şairleri*. Elazığ: Manas Yay.
- ÖZTOPRAK, N., (1993). *Klasik Türk Edebiyatında Manzum Yüz Hadisler*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- PALA, İ., (1995). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yay.
- PARLATIR, İ., (2012). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Yargı Yay.
- SARI, M., (1982). *El-Mevarid Arapça-Türkçe Lugat*, İstanbul: Bahar Yay.
- SCHIMMEL, A., (2000). *Sayıların Gizemi*, ty.: Kabalıcı Yayınevi.

- SELÇUK, B., (2020). “Nâmî, Mûthat Mahmud Efendi”, 2023 tarihinde Türk Edebiyatı isimler Sözlüğü: <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mid-hat-nami-mahmud-efendi> adresinden alındı.
- SEYYİD ŞERİF CÜRCANİ., (1997). *Arapça-Türkçe Terimler Sözlüğü “Kitabu'l-Ta'rifat”*, İstanbul: Bahar Yay.
- SOLMAZ, S., (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, Ankara: AKM Yayını.
- SÖYLEMEZ, İ., (2017). *Türk-İslâm Edebiyatında Manzûm Kırk Hadisler (İnceleme-Metin)*, (Doktora Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- SUNGUROĞLU, İ., (2013). *Harput Yollarında*. C I, İstanbul: İşaret Yay.
- ŞEMSEDDİN SAMİ, (1316). *Kamûs-ı A'lâm C VI*, İstanbul: Mihrân Matbaası.
- ŞEMSÜDDİN AHMED EFENDİ, (1981). *Dört Büyük Halife Hayatları ve Menkabeleri*, (sad. Hüseyin ERDOĞAN), İstanbul: Selamet Yayın ve Pazarlama.
- ŞENTÜRK, A., A., KARTAL, A., (2016). *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergah Yay.
- TUMAN, M., N., (2001). *Tuhfe-i Nâ'ilî-Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*. (haz. Cemal KURNAZ, Mustafa TATÇI) Ankara: Bizim Büro Yay.
- TİMURTAŞ, F., K., (1996). *I Osmanlı Türkçesine Giriş, Eski yazı, Gramer, Aruz, Metinler*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- TİMURTAŞ, F., K., (1999). *III Osmanlı Türkçesine Giriş, Eski yazı ve İmla, Arapça, Farsça, Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- ÜNVER, İ., (1986). *Mesnevi, Türk Dili Aylık Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, yıl:36, C LII, sayı: 415, 416, 417, Temmuz- Ağustos- Eylül,430-563.
- ÜNVER, İ., (1993). “Çeviri yazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, C XI, S 1, s. 51-89.
- YAPICI, S., (2013). *Harput Bir Havza Kültürünün Manevi Hüviyeti, Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*. C I. Ankara: Sistem Ofset.
- YENİKALE, A., (2002). *Ahmed Nâmî Divân'ı ve İncelemesi C I*, (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.

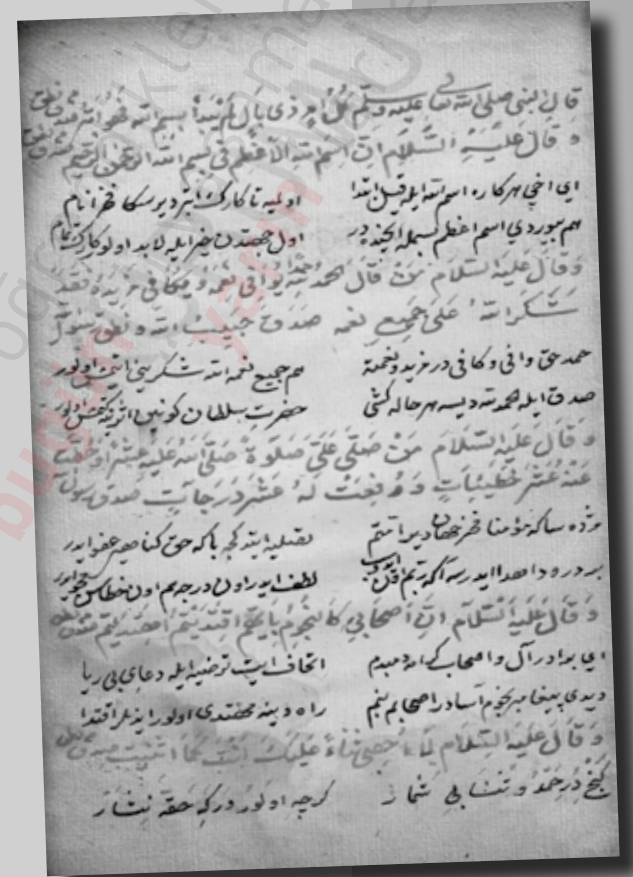
- Halep kadısı Pîr Ahmet Çelebi 30
 Hâmid (Isparta) 31
 Harput 33, 227
 Hasan Ağa Darülhadis 33
 Hulafâ-yı Raşidin 12
 Hz. Âdem 62, 66, 91, 92, 93, 94
 Hz. Ali 25, 144, 149, 202
 Hz. Halid bin Velid 153
 Hz. İsa 66
 Hz. Muhammed 11, 24, 39, 43, 44, 65, 66, 73, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219
 Hz. Mûsâ 24
- L**
 Lutfi 21
- M**
 Mahmûd b. Ali 27
 Manzûm Üç Erba'in Tercümesi 21, 22, 26, 29, 36, 47, 79, 80, 81, 82, 83, 233
 Mardin 32
 Mehdi 24, 94
 Mehmed Hayrî Efendi 32
 Mehmed Nâmi Efendi 32
 Mehmet Fatih Gökçe 45
 Mekke 24, 52, 77, 158, 183
 Merdûmî 21
 Mevlânâ Abdülvahid 32
 Mevlânâ Ebû Su'ûdzâde Sâid Efendi 31, 43
 Mevlânâ Fudayl Efendi 30
 Mevlânâ Nâmi 30
 Midhat 33
 Midhat Efendi 33
 Mîrekzâde 31
 Molla Abdullah Efendi 33, 223
 Molla Çelebi 30
 Muşî Sinan Efendi 30
 Mustafa Efendi 31
 Müşkil-zâde 33
- K**
 Kadı Nurullah Efendi 30, 31
 Kâmi 31, 32

- N**
 Nakşî Tekkesi 43
 Nâmi 13, 14, 21, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 53, 54, 58, 59, 60, 67, 70, 80, 83, 96, 219, 220, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 233
 Nâmî, Agop 33, 224
 Nâmî Çelebi 30
 Nâmî Hasan Ağa 45
 Nâmî Mahmûd Efendi 33
 Nâmî Mehmed 30
 Nebî 101, 183
 Nedim 32
 Nehcî'l-ferâdis 27
 Nevâyî Efendi 30
 Niğde 35, 42
 Niğdeli Ahmed Nâmi 13, 14, 21, 22, 29, 31, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 60, 64, 74, 79
 Niğdeli Mehmed Nâmi 41
 Nihat Öztoprak 20
 Nişancı Kara Mehmed Paşa 30
 Nûreddin el-Heysemî 202
- O**
 Orta Asya 24
 Orta Doğu 24
- R**
 Râmûzu'l-ehâdis 15
 Re'isü'l-küttâb Mehmed Hayrî Efendi 32
 Rumeli 31
- S-Ş**
 Sadrazam İbrahim Paşa 32
 Safevî 32, 224
 Sâlim Tezkiresi 32
 Saruhanlı Mehmed Çelebi 30
 Saruhanlı Nâmi 30
 Selahattin Yıldırım 18
 Seyyid Mehmed Nâmi Efendi 31
 Sirâci 20, 21
 Sultan II. Ahmed 32
 Sultan III. Murad 30, 31
 Süleyman Paşa Medresesi 33
 Şemsüddin Ahmed Efendi 149
 Şeyh es-Seyyid Mehmed Tevfik 59, 79
- T**
 Tuhfe-i Nâ'ili 31, 227
 Tuhfetü'l-İslâm 20, 21
 Türkçe Divân 40, 45, 46
 Türk Edebiyatında Manzum Kırk Hadisler 20
 Türkiye 24
 Türk Tarih Kurumu 14, 79
- U**
 Urfalı Nâbi 41
 Üsküp 30
- V**
 Vanlı Dürrî 32
- Y**
 Yusuf-ı Mısır 30

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

NIĞDELİ AHMED NÂMÎ'NİN MANZÛM ÜÇ ERBA'İN TERCÜMESİ

Metnin Tıpkıbasımı

قال بنی صلی الله علیہ وسلم کل امری بال محمد بنی بسم الله فهو امر من نطق
 و قال علیه السلام ان اسم الله الاعظم فی بسم الله الرحمن الرحیم
 ای انجی هر کاره اسم الله اوله قیل الله
 اولیه تا کارگت تبر دیو سکا خزانم
 امم پیوردی اسم اعظم بسمله بکنده
 اول جعدن خیر ایله لایله اولو کارگت نام
 و قال علیه السلام من قال محمد لله یوفی نعمه و یکان فی حریده نقد
 شکر الله علی جمیع نعمه صدق جیب الله و نطق رسول
 حمد حق و انی و کافی در زید و نعمه
 هم جمیع نعمه الله شکر بی انتم اولو
 صدق ایله محمد سه دیسه هر حاله کنی
 حضرت سلطان کونین اثره کنش اولو
 و قال علیه السلام من صلی علی صلوٰة صلی الله علیه عشر او خطبت
 عنده عشر خطیبات و و نعت له عشر درجات صدق رسول
 روزه ساکنه مؤمنان خیر جفا در بر اسمتم
 تصدیه بند کج با که حق کنا صبر عفو ایدر
 بر در و داهد ایدر سه که بتم اولو
 لطف ایدر اون در جرم اون خطاس خجور
 و قال علیه السلام ان اصحابی کما یخوم بائعتم اشد تم احببتم منکم
 ای برادر آل و اصحاب که ایدر مبدم
 اتخاف بیت ترصدیه یله دعای بی ریا
 دیدی بیجا برجوم اسادر اصحابیم نیم
 راه دینه محضدی اولور ایزد ملاقتدا
 و قال علیه السلام لا اجهی نساء علیک انت ما اثنیت منهن
 کج در حمد و تنسابی شمار
 کر چه اولور در که حقه نثار

بکله

لیکن دکل لایق درگاه اوله
 کند ی ایدر کندینه لایق ثنا
 حمد و ثنا ایتده تا موری
 عالمی خلق ایلدی ادم ایچون
 اول نطق او لیچون ادمه
 بر محک ربک ایدر خطا
 چونکه ظهیر ایلدی حمد ابتدا
 بونه عیانت نه عیانت اولو
 باعث ایدر وب نعمتله حمد بی
 آرده قول واسطه در حمد بی
 محض کرم لطف و عطای عرض
 اهدی صله حمده مؤتید بزر
 شکر ایدر لم بزرده دمادم عین
 اوله که مقبول در لطف اوله
 نفسم زنی سوق ایدر طوغری بوله
 ادمه چون روح او لیچون ثنا
 نظر اولو کورینون اودم
 نام ایدر ایدر محمد بصم
 احمد افند ملاقلن

NİĞDELİ AHMED NÂMÎ'NİN MANZÛM ÜÇ ERBA'İN TERCÜMESİ

XVII. yüzyıl Divân edebiyatının temsilcilerinden biri olan Niğdeli Ahmed Nâmî, hayatının her döneminde ilimle meşgul olmuş, ömrünün son zamanlarında ise inzivaya çekildiği bir Nakşî tekkesinde tasavvufa yönelmiş "Divân" sahibi bir şairdir. "Divân"ındaki şiirlerden hareketle bir peygamber âşığı olduğunu anladığımız Nâmî, dinî ve tasavvufî yönü ağır basan bir isimdir. XVII. yüzyılın "Hikemî" rûzgârından da etkilendiğini düşündüğümüz şair, toplumun içine düştüğü problemlere pratik çözümler sunduğu "*Manzûm Üç Erba'în*" adlı bir kırk hadis tercümesi telif etmiştir. Bu eser, başlığından da anlaşıldığı gibi üç adet manzûm kırk hadis tercümesinden oluşmaktadır. Eserde, İslâm'ın şartlarından yalan söylemenin kötülüğüne, sabır ve cömertlikten açgözlülük ve cimriliğe, komşu hakkından mesuliyet duygusuna kadar muhtelif konulara dair toplam 130 hadis, manzûm olarak tercüme edilmiştir. İnsanlara nasihat etmek amacıyla yazılan bu tercümenin didaktik söyleyiş gereği dili oldukça anlaşılır ve sadedir.

Kitap, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde "kırk hadisler" hakkında bilgi verilip bu türün Türk edebiyatındaki ortaya çıkış ve gelişim süreci ele alınmıştır. İkinci bölümde edebiyatımızdaki Nâmî mahlaslı şairler tanıtılmış, eserin muhtemel şairi Niğdeli Ahmed Nâmî hakkında eldeki kaynaklar çerçevesinde bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde, "*Manzûm Üç Erba'în*" adlı eserin şekil (nazım şekilleri ve aruz kalıpları, dil ve üslup özellikleri) ve muhteva yönleri ele alınmıştır. Dördüncü bölümde ise manzûm tercümenin Türk Tarih Kurumu Kütüphanesinde Y/0419-1 demirbaş numarasıyla kayıtlı eldeki tek nüshası üzerinden transkripsiyonlu metni oluşturulmuştur. Ayrıca tercümedeki şiirlerin okurlar tarafından daha iyi anlaşılması için dil içi çevirisi de yapılmıştır.

Bu çalışmayla Nâmî'nin "*Manzûm Üç Erba'în*" adlı hadis tercümesi gün yüzüne çıkarılarak hem konu ile ilgili bilim dallarına katkı sağlanmak istenmiş hem de hayata dair problemlerin çözümü için bu hadis tercümesi okuyucularla yeniden buluşturulmuştur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6432-32-1

9 786256 432321